ఓడిపోయిన మనిషి

తెరచి ఉన్న కిటికీలోంచి వొంటిమీద జల్లుపడి చటుక్కున మెల కువ వచ్చింది. కళ్లు తెరచి కిటికీలోంచి చూశాను. సన్న చినుకులతో వాన, గాలి మాత్రం తీవ్రంగా వీస్తోంది. సగం నలుపూ, సగం తెలుపూ గల తెలవారగట్ల సన్నని చినుకుల దారాలు గాలిలో కదలిపోతున్నాయి, చెదిరిపోతున్నాయి; ప్రహరీ గోడ దగ్గర మందార పట్టుపువ్వులు ఎర్రగా వానలో తడుస్తున్నాయి. చల్లని గాలికి వొళ్ళంతా ఏదో హాయిగా వుంది. చల్లదనం మనస్సులోకి వెళ్ళి బాధ్యతల్నీ, సమస్యలల్నీ, భయాల్నీ దాచు కున్న వేడి సెరిబెల్లాని కూడా చల్లపరుస్తోన్నట్టు అనిపించింది.

కళ్ళు మూసుకున్నాడు. ఎవరో మంచుకొండలమీద స్కేటింగ్ చేస్తోన్న దృశ్యం, విశాఖపట్నంలో డాల్ఫిన్స్‌నోస్ దగ్గర తెల్లని ఓడ కదులుతూన్న దృశ్యం, మద్రాస్ కాలేజి ఆవరణలో, ఎవెన్యూలో నడుస్తూన్న దృశ్యం, ఈ మూడింటికీ ఏదైనా సంబంధం వుందా? హాయిలో హాయి అనే పరుపులో నన్ను నేను చుట్టబెట్టుకున్నట్టు ఏదో ఫీలింగ్; ఈ ఫీలింగ్‌ని పోనివ్వకూడ దనుకుంటూనే వొళ్ళు ముడుచు కుంటూ, కళ్లు మూసుకుంటూ, చల్లని వానని మనసులో కురిపించు కుంటూ, చెయ్యి పక్కకి జాపాను. మెత్తగా ముదురుగా లావుపాటి పాత రబ్బరులాగా చేతికి తగిలింది. అంతవరకూ పక్కమీద నాపక్కనే సుభద్ర పడుకుని వుందన్నమాట మరిచిపోయాను. పంద్రెండేళ్ళ క్రితం తాకగానే కొత్త ఉద్రేకాలూ, రహస్యాలూ నాలో ప్రసరింపచేసిన యీమె శరీరం, ఇన్నేళ్ళ పరిచయంలో, అనుభవింపబడడంలో, పిల్లల్ని కన

డంలో వయస్సు పెరిగి ఈ నాడు ఆకర్షణని కోల్పోయి "ఇల్లాలు" అనే ఒక వ్యర్థ గౌరవప్రదమైపోయిన యీామె శరీరం. నా చేతికి తగలగానే వానా, వేకువా, మందారచెట్టూ గబుక్కున మాయమైపోయాయి.

వాటిస్థానే పెళ్ళికి ఎదుగుతూన్న ఆడపిల్లా, టాన్సిల్స్ ఆపరేషన్ చేయించవలసిన చిన్నకొడుకూ, బ్యాంకిలో తరిగిపోతూన్న డబ్బూ, ఎప్పుడూ రిపెయిర్స్‌కొచ్చే కారూ వచ్చి నిలుచున్నాయి. కాసేపుకూడా కల్పనా సుఖాన్ని ఊహించుకోనివ్వని కఠిన వాస్తవికతలా కనపడింది భార్య. ఆమెవైపు తిరిగి చూశాను. వొంటిమీద సగం సగం బట్టతో, రేగిన జుట్టుతో, గృహిణీ ధర్మాన్ని రోజంతా నిర్వహించిన అలసట కనుపించే కనురెప్పలతో, లావెక్కి వొంపులు మాయమైపోయిన వొంటితో జాలిగా కనుపించింది. ఏదో బాధ అనిపించింది. ఎవరో నన్ను దగా చేస్తున్నారనిపించింది. మాంచి ట్యూన్ వినిపించే రేడియో గొంతుని ఎవరో నొక్కేసి వికటంగా నవ్వినట్టనిపించింది. ప్రథమ యౌవన దినాలు లీలగా జ్ఞాపకం వచ్చాయి. సుతారపు అత్తరువాసనలాంటి జ్ఞాపకాలు— ఆ రోజులు !

మళ్ళీ అటు తిరిగి పడుకున్నాను. చల్లని గాలి మొహానికి తగులు తోంది, వెనక్కి వెళ్ళిపోతున్నాను – ముదిరిన ఏళ్ళ పర్వతాల మీదనుంచి వెనక్కి వెనక్కి లోయల్లోకి, పచ్చిక బయళ్ళలోకి వెళ్ళిపోతున్నాను. రొమాన్సూ, ఆదర్శాలూ, అమాయకత్వం కలిసిన వేడి వేడి రక్తం. పడుచు పిల్లలన్నా, కవిత్వం అన్నా, సోషలిజం అన్నా బలే బలే యిష్టం. జేబు నిండా డబ్బూ, సినిమాలూ షైలా పచ్చిసుగా ఉండేది. భావ కవిత్వం మీదా, సుభాస్‌బోస్ నాయకత్వం మీదా మోజు, ఇంగ్లీషువాళ్ళన్నా, ఉద్యో గస్థులన్నా చిరాకూ, ద్వేషమూ.

ఆ వయస్సులోనే చిన్న చిన్న రొమాన్సులు ప్రారంభం. రెండు కలువ రేకులలాంటి కళ్ళుగాని, చివరకి – జవ్వాడే నడుంమీద నాట్యం

చేసే వాళ్లడగాని కవిత్వంలోకి పంపివేసేది, సామ్రాజ్యవాదాన్ని, సంప్రదాయాన్ని ఎదిరించాలనే సాహసం. కాని మరికొంచెం ఎదిగేటప్పటికి నాకు తెలియకుండానే ఎన్నో జాగ్రత్తలు వచ్చి కూర్చున్నట్టు తెలుసుకున్నాను. లోపల – నా లోపల ఎవడో పెద్దమనిషి బుద్ధిమంతుడూ అయినవాడు పరివ్యాప్తమౌతున్నాడు. మెడచుట్టూ కండువా వేసుకుని, కొంచెం వొంగి, కర్రనానుకుని జీవితాన్ని భద్రంగా ఇటూ అటూ చెదరిపోకుండా తాళం వేసుకుంటున్నాడు. బాలని ప్రేమించాను. అలాగని చెప్పానుకూడా. అయినా చివరకి ఏమీ ఎరగనట్టుగా తప్పుకున్నాను. పెళ్ళి పందిట్లో ఆ రాత్రి నేను తలనొప్పితో విడిది మేడగదిలోనే పడుకున్నాను. అందరూ పందిట్లో వున్నారు. పెట్రోమాక్సులైటు ఆరిపోయింది. కిటికీలోంచి వెన్నెల పడుతోంది. మెట్లమీద చప్పుడు వినపడింది. ఎవరా అని చూశాను. బాల! కళ్ళని కాటుకతో, బుగ్గమీద చుక్కతో బాల. నా దగ్గరికి వచ్చి తట్టి లేపింది. ఏమీ ఎరగనట్టుగా "ఎవరూ?" అన్నాను.

"నేను బాలని" ఆమె గొంతులో బాధ, ఆవేశం. "రేపు ఉదయమే నాకు పెళ్ళి అయిపోతోంది."

నేను మాట్లాడలేకపోయాను.

"ఏం, నిద్రపోతున్నావా?" అంది.

"లేదు."

"ప్రేమించాననీ, పెళ్ళిచేసుకుంటాననీ అన్నావు. పల్లెటూరి పిల్లననీ, ప్రతీ మాటా నమ్ముతాననీ, ఏం చేసినా వూరుకుంటాననీ అనుకున్నావా?"

"..........."

"ఏం మాట్లాడవేం?"

"అదికాదు బాలా. ఇలా జరుగుతున్నందుకు నేనెంత బాధపడు తున్నానో దేవుడికి తెలుసును."

"మరి-?"

"మావాళ్ళెవరికీ ఇష్టంలేదు. మీ కుటుంబానికీ మాకూ శత్రుత్వ ముందిట. మీ చిన్నాన్న మా నాన్నని చంపడాని కొచ్చాడుట."

"ఇదివరకు నీకు తెలియదా !"

"తెలియదు."

"అది జరిగి ఇరవై ఏళ్ళయింది. ఇప్పుడు దెబ్బలాటలు లేవుగా, ఒకరిళ్ళ కొకరు వస్తునారు. మాట్లాడుకుంటున్నారు...."

"అయినా మావాళ్ళెవరికీ ఇష్టంలేదు."

"మీవాళ్ళంటే....?"

"మా నాన్న, అమ్మా, మా అక్కయ్యా, అన్నయ్యా, మా మేనత్త.... ఆఖరికి మా పాలేరుకి కూడా."

"అయితే యీ పళంగా ఎక్కడికేనా పారిపోదాం. నావంటిమీద నాల్గువేల బంగారం వుంది. నిన్ను వొదిలి వుండలేను."

"ఛ-ఛ యిప్పుడెలాగ-నలుగురూ ఏమనుకుంటారు?"

ఆమె ఏడుస్తూ కూర్చుంది. చాల చాలా అందమైనది. అదొక విలక్షణమైన ఉజ్జ్వలమైన అందం. అటువంటి అందం అన్నిచోట్లా కనుపించదు. నాకు బాధగా వుంది నిజమే కాని ఎంతమందిని ఎదిరించి, ఎన్ని అడ్డంకుల్ని దాటి నా భవిష్యత్తుని ఏం చేసి యీమెని నాదాన్ని చేసుకోగలను? కోపంతో మరీ ఎరుపెక్కిన జీరలుగల కళ్ళుకల నాన్న మొహం. నిరసనతో చూసే అమ్మ మొహం, పద్దెనిమిదివేల కట్నంతో జడ్జీగారి సంబంధం, రాజకీయంగా వేసుకున్న ప్లానులు....యివన్నీ ఏమౌతాయి ?

"కిందికి వెళ్ళిపో బాలా. ఎవరేనా వొస్తారు" అన్నాను.

బాల కోపంగా లేచి నుంచుంది. వెన్నెల రేకలో ఆమె పెదవి వణకడంకూడా కనపడింది, కోపమూ ఏడుపూ కలిసిన కంఠంతో "నూతిలోపడి చద్దామనుకున్నాను. కాని తప్పు నీది కాదు. నువ్వు మగ వాడివి కాదు. నీకన్నా ఏ వెధవైనా వెయ్యిరెట్లు నయం" అని విసవిస వెళ్ళిపోయింది. సంభవించిపోయిన నా లోపల్లోపల యీ సమస్య యిలా పరిష్కారమైనందుకు సంతోషించానో, ఆమె దూరమైపోతున్నందుకు బాధపడ్డానో నాకు తెలియలేదు.

నాలుగేళ్ళ అనంతరం ఆమె చాలా జబ్బుతో జనరల్ ఆస్పత్రిలో వుందని తెలిసి మనసు పట్టలేక వెళ్ళాను. నర్సు వచ్చి "మిమ్మల్ని చూడడానికి వీల్లేదంది ఆమె. మిమ్మల్ని పంపించివెయ్యమంది" అని చెప్పింది. నర్సును బతిమిలాడాను. ఆమె నావల్లనే నా - కోసమే ఇలా అయిపోయిందన్న బాధతో, పశ్చాత్తాపంతో కాలిపోతున్నాను. చివరకి ఆమె దగ్గరకు వెళ్ళాను. వంద కేరెట్ల రత్నాన్ని చెక్కి వెయ్యగా చెక్కి వెయ్యగా మిగిలిన అణువులా ఆమె కృశించిన శరీరమూ, మొహమూ మెరుస్తున్నాయి. నన్ను చూసి ఆమె పక్కకు తిరిగి పడుకుంది.

"బాలా"

ఆమె వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తోంది

"నన్ను క్షమించు ఒకటి చెబుతున్నాను. ఏనాడూ నా హృదయం నుండి నువ్వు తొలగిపోలేదు. నేను పిరికివాణ్ణి. కాని ఆజన్మాంతం నిన్ను మరచిపోను. మనసార నేను నీ వాడిని."

ఆమె చెయ్యి చేతిలోకి తీసుకున్నాను. నా మాటలు ఆమె నమ్మ లేదు. అవిశ్వాసంతో, ఆశ్చర్యంతో, పెద్దవైన కళ్ళతో నన్ను చూసింది. నాకు కన్నీరాగలేదు.

"వస్తాను బాలా" అని డగ్గుత్తికతో గబగబా ఆమెని విడిచి వచ్చే శాను.

ఒక నెల్లాళ్ళ తర్వాత ఆమె చనిపోయినట్టు తెలిసింది.

ఈ జ్ఞాపకాలతో నా వొళ్ళంతా వేడెక్కిపోయింది. ఊపిరాడ నట్టనిపించింది. గది గోడలు దగ్గరగా వచ్చి నన్ను నొక్కుతూన్నట్టు అనిపించింది. లేచి, గొడుగు తీసుకుని వీధిలోకి వచ్చేశాను. వాన యింకా కురుస్తూనే వుంది. స్వేచ్ఛగా విశాలంగా తిరిగివస్తేనేకాని ప్రాణం కుదుటపడుతుం దనిపించలేదు. కాలవ వారనే బయలుదేరి వెళ్ళు తున్నాను. కాలవ అవతల మా పొలాలున్నాయి. తెల్లవారిపోతోంది. వాన నీటికి రాత్రి వొంటి రంగు కరిగి తెల్లబడుతూన్నట్టుగా వుంది. రేగడి మట్టి కాలి జోళ్ళకి అంటుకుని బరువుగా అడుగులు వేస్తున్నాను. చల్లని గాలి రివ్వుమని తగులుతూంటే కొంత ఉత్సాహం కలిగింది. ఆకాశం మబ్బులతో నిండివుంది. కాలవవారనున్న చెట్ల ఆకులమీద నుంచి జల్లుమని జడి పడుతోంది. కాకులు అరుస్తూ అటూ ఇటూ పోతున్నాయి. కాలవ అవతలివైన అరటితోటలూ, వరిచేలూ పొడుగ్గా పరచుకొని అందంగా వున్నాయి.

కర్రవంతెన వచ్చింది – వంతెనకింద కాలవ సుడి తిరుగు తూంటే కొంతసేపు చిత్రంగా చూశాను. వంతెన దాటి పొలంగట్టునే వెళుతూంటే "ఏమండోయ్" అన్న పిలుపు వినిపించింది. వీరన్న మామిడితోటలోంచి ఆ పిలుపు. తోటలో పైన గడ్డికప్పిన యిటికల యింటి ముందరరుగుమీద ఎవరో ఆడమనిషి నిలుచుంది. నన్నేనా అను కున్నాను. తోటలోకి రెండడుగులు వేశాను. అరుగుమీద చామన చాయగా, బొద్దుగా, పొడిపొడిగా ఉన్న జుట్టు బుగ్గలమీద పడుతూంటే నవ్వుతూ సుబ్బులు, మంచి పొంకంగా, ఆరోగ్యంగా ఉన్న యౌవనం అసూయని కలిగించేటట్టు వుంది. సుబ్బుల్ని నేను చిన్నతనంనుంచీ ఎరుగుదును, అయిదోక్లాసువరకూ నాతో కలిసి బళ్ళో చదువుకుంది. అయినా ఆమె నాకన్నా చిన్నదిగా, చాలా చిన్నదిగా వుంది. పాతి కేళ్ళంటే నమ్మరు తారు సుబ్బులు వయస్సు.

"ఎప్పుడొచ్చావు సుబ్బులూ... ?" అన్నాను నవ్వుతూ.

"రావయ్యా లోనికి రా. వర్షంలో తడుస్తూ ఎంతసేపుంటావ్."

నేను తటపటాయించాను.

"ఎవరూ సూడంలేదు. అబ్బో, మా పెద్దమనిషివై పోయావు" కనుబొమ ఎగరవేసి చేతులూపుకుంటూ అంది. నేను లోనికి వెళ్ళాను. సుబ్బులు ఇంట్లోంచి ఒక కుర్చీ తీసుకువచ్చి వేసింది.

"సిన్నప్పుడు నువ్వీ దారిని యెల్తావుంటే చెరుకు పానకం ఇచ్చే దాన్ని, గ్యాపకం వుందా? ఎప్పుడేనా సాటుగా ముద్దెట్టుకుంటావేమో అనుకునేదాన్ని. అయ్యో రాత ఆ సరదాయే లేదు...." ఫక్కున నవ్వు తోంది.

నాకు సిగ్గుగా బెమురుగా వుంది. ఆమె ముందు నేను ముడుచుకు పోతున్నాను.

"అలా సిగ్గుపడుతూ కూర్చో, కొంచం కాఫీ కాచి తీసుకొస్తాను" అంటూ లోపలకు వెళ్ళింది. సుబ్బులు యాసనీ, నాగరికాన్ని కలిపి మాట్లాడుతోంది. అలాగే ప్రవర్తిస్తుంది. పట్టణాల్లో చాలా కాలం వుంది.

సుబ్బులు మొహంలో విచారం తాలూకు నీడకాని, వయస్సు తాలూకు నీరసంకావి లేదు. జీవితంలోంచి ఎంతో సుఖాన్నీ, స్వేచ్ఛనీ పొందినవాళ్ళు తప్ప అంత హాయిగా నవ్వలేరు. ఆమె నాకన్న మూడేళ్ళు చిన్నదైనా పదిహేనేళ్ళ చిన్నదిలా కనపడుతోంది, వింతగా ఆలో చిస్తున్నాను ఆమెను గురించి.

ఆమె కాఫీ తెచ్చి యిచ్చింది. కాఫీ మంచి రుచిగా వుంది, నా ఎదురుగా ముక్కాలిపీటమీద కూర్చుని జుట్టు విప్పుకుంది. నల్లని జుట్టు వొత్తు వొత్తుగా తరంగాలుగా పిరుదులదాకా ప్రవహిస్తోంది. కళ్ళల్లో ఆరోగ్యపు వెలుతురు, ఆందోళనలు లేని వెలుతురు.

"ఏడెనిమిదేళ్ళయింది నిన్ను చూసి సుబ్బులూ, రంగడు కులాసా యేనా?" అన్నాను ఆమె భర్తనుద్దేశించి.

ఆమె మళ్ళీ విరగబడి నవ్వింది. "రంగడా! ఇంకా ఆడెక్కడ? బలేవాడివయ్యా తెలియనట్టు మాటాడుతావ్" అంది.

"ఏం, రంగడు పోయాడా" అప్రతుతగా అన్నాను.

"ఫఫ-దుక్కలా వున్నాడు. నేనే వాడిని వొగ్గేశాను."

"ఏం?"

"నా కిష్టం లేకపోయింది. భయమా?"

"ఇన్నాళ్ళూ మరి ఏం చేస్తున్నావు."

"వీరాస్వామితో గుంటూరు వెళ్ళిపోయాను. అతను పెద్ద మేస్త్రీ. మాంచి డబ్బున్నవాడు కూడా."

"అతన్ని పెళ్ళి చేసుకున్నావా."

"ఆఁ-గుంటూరులో మాబలేగా వుందిలే. నగలూ బట్టలూ సినీ మాలూ - ఓ, దర్జాగా వుండేది. వీరాసామి కూడా బాగుండే వాడు. కాని...."

"అతనితో కూడా చెడిందా."

"అతను దేన్నో మరిగాడు. నాకు శానా కోపం వచ్చింది. నీకింటి దగ్గర దెబ్బలు తిని శాకిరీ పెయ్యడానికి నేనేం యెదవని కానని చెప్పి నా నగలూ డబ్బూ తెచ్చుకుని వేరే వెళ్ళిపోయాను."

"ఇప్పుడు కలుసుకున్నారా మళ్ళీ-"

"ఆడినీ ఒగ్గేశాను."

నేను తెల్లబోయి చూస్తున్నాను.

"అదేంటలా చూస్తావ్! యిష్టంలేని వాడితో కాపురం చేసి ఏడుస్తూ చావనా? నా దగ్గర అటువంటిదీ లేదయ్యోయ్. బతికి నన్నోళ్ళు కులా సాగా బతుకుతా. నా కన్యాయం ఒహదుచేస్తే ఊరుకునేది లేదు."

"మరి యిప్పుడొకర్తివే ఉన్నావా ?"

"నువ్వున్నావు కాదయ్యా, నీ కోసమే వచ్చినాను. అబ్బ, నువంటే నేటికీ మనసే నాకు, పాడు మనసు...." గమత్తుగా చూస్తూ పవిట కొంగు నోటికి అడ్డం పెట్టుకు నవ్వుతోంది.

"బాగుంది నీ హాస్యం" అన్నాను నేను సిగ్గుపడుతూ.

"బెజవాడ రైల్వేలో పనిచేస్తున్నాడు రాఘవులు. అతనితో వుంటున్నా" అంది మళ్ళీ.

"మనువా ?"

"మనువూలేదు శ్రాద్ధంలేదు. నాకంటె సిన్నోడు. అయినా మా అందగాడు. స్టోర్సులో పనిచేస్తున్నాడు. నేనంటే వల్లమాలిన అపేక్ష రాఘవులికి. నొక్కుల జుట్టుతో చిన్న పెదాలతో బలే అందంగా వుంటాడు" అంది అప్యాయత కళ్ళల్లో కనపడేటట్టు నేను లేచాను. కోర్టు పని వుంది. ఇవాళ ఎన్నో కాగితాలు చూసుకోవాలి.

"ఇంకా ఉంటావా సుబ్బులూ."

"మా బాబుని చూసి పోదామని వచ్చాను, రేపో ఎల్లుండో వెళ్ళి పోతాను."

"ఓ సారి మా యింటికిరా. మా ఆవిడకు కనిపించు" అంటూ అరుగు దిగాను.

"నేనెందుకొచ్చి చూస్తానూ నా సయితినీ ; సర్లే ఒక్కసారైనా నా కోరిక తీర్చలేదు. అందమైన వాడినని నీకు గర్వం లేవయ్యా." నవ్వుతూ చేతు లూపుతూ అంది.

వానలో తిరిగి యింటికి బయల్దేరాను. ఆమెలో ఆనందానికీ, ఆరోగ్యానికీ, నవ నవోన్మేషతకీ కారణం ఏఁవిటా అని ఆలోచిస్తు న్నాను. జీవితాన్ని తేలిగ్గా సహజంగా తీసుకోవడమా ! కృత్రిమమైన

నీతులూ భయాలూ పెద్దరికాలూ అడ్డురాక పోవడమా? ఇంత చదువూ డబ్బూ వుండి నాలో యీ అసంతృప్తి దిగులూ ఏమిటి! ఏదో చెయ్య లేక పోయానన్న వేదన, కలలు కాగితపు పేలికల్లా రాలిపోయిన క్షోభా, చెంపలదగ్గర నెరిసిన జుట్టు క్రమంగా అంతటా తెల్లబడి ముసలి వాణ్ణి, మృత్యు పథాభిముఖుణ్ణి, అయిపోతున్నానన్న బెదురూ ఏమిటి యిదంతా? ఎక్కడ నేను జీవిత రహస్యాన్ని మరచి పోయాను? ఏ సమయంలో జీవించడంలోని కీలకం జారిపోయింది. ఈమె – చదువూ, సంస్కారమూ లేని సుబ్బులు ముందు నేను చాతకాని వాడిలా ఎందుకయిపోయాను.?

బరువుగా బాధగా అడుగులు వేసుకుంటూ కర్ర వంతెన దాటాను. కాలవ వారనే జనం బాగా తిరుగుతున్నారు. వర్షానికి కాకులు తడుస్తూ చెట్ల కొమ్మలమీద వణుకుతూ కూర్చున్నాయి. మనసులో ఆలోచన హెచ్చినకొలదీ అడుగులు వేగంగా వేస్తున్నాను. జీవితపు పందెంలో ఓడిపోయినవాడిని.—

(జ్యోతి, 1963)